

Kommunstyrelsen

Strategi för ett interkulturellt Eskilstuna 2014 - 2018

Strategin för ett interkulturellt Eskilstuna utgör en vägledning för ett långsiktigt och systematiskt arbete för ett framtida Eskilstuna med individen i centrum. Ett individbaserat Eskilstuna där alla kvinnor och män, flickor och pojkar växer, utvecklas, älskar och samexisterar utifrån sina egna önskemål och individuella förutsättningar som inte begränsas eller hindras av andras föreställningar om individens tillhörighet och bakgrund. Strategin vill forma en kommun där alla behövs och har samma rättigheter och skyldigheter samt gemensamt delar makt och ansvar.

De ambitioner och handlingsvägar som strategin beskriver ska inspirera och initiera konkreta mål och åtaganden i verksamhetsplaner för nämnderna och bolagsstyrelserna som sedan ska omsättas i konkreta insatser i kommunens verksamheter. Strategin gäller hela kommunkoncernen och ersätter Eskilstuna kommuns handlingsplan för ett framgångsrikt integrationsarbete 2010 – 2013.

Eskilstuna har genom hela sin historia blivit hemvist för många invandrade vars motiv och drivkrafter att flytta hit var olika. Oavsett skälet till att bosätta sig i Eskilstuna har dessa människor satt sin prägel på stadens sociala och demografiska karta. Nästan var tredje eskilstunabo är antingen född i ett annat land eller har föräldrar som båda har fötts utomlands.

Om Eskilstuna ska fortsätta att vara en framgångsrik växande kommun krävs att kommunen identifierar och tar vara på den kompetens som finns bland människor som invandrat hit, precis som man gjort vid tidigare arbetskraftinvandringar. Idag är det kanske viktigare än någonsin att hela samhället återigen uppmärksammar den potential som finns bland människor som invandrat hit. Eskilstuna har blivit en del av den globala ekonomin och världen har krympt tack vare teknologiska framsteg och förbättrade kommunikationer. Alla samhällsorganisationer måste förstå den mångfaldiga kundkretsen, globalt och lokalt, och nå den på ett konkurrenskraftigt sätt. Förståelsen av denna externa mångfald blir bara möjlig om det råder en intern mångfald även i samhällets minsta beståndsdelar.

Strategin visar vägen till vad Eskilstuna kommun behöver göra för att bli en av Sveriges och Europas mest interkulturella kommuner som plats och organisation.

Med sitt yttersta ansvar för grundläggande service och tjänster till medborgarna och i egenskap av, inte bara kommunens utan också Sörmlands största arbetsgivare, har Eskilstuna kommun en nyckelroll i arbetet för ett interkulturellt samhälle med individen i centrum. Varje kontakt mellan en individ och Eskilstuna kommun ska präglas av gott bemötande och ske för individens bästa. Därför ger strategin en tydlig grund för hur kommunens medarbetare ska agera i sin yrkesroll, både i den direkta servicen till medborgare och brukare och i planeringsfrågor.

Strategin är ett verktyg för kommunens förtroendevalda, chefer och medarbetare att utveckla sina kunskaper och kulturkompetenser för att ännu bättre möta medborgare med annan social, etnisk eller religiös bakgrund. Jämställdhet i det interkulturella arbetet förutsätter insikt om genus, kulturella koder och samhällsnormer. Tjänster och service ska vara tillgängliga, av god kvalitet samt väl anpassade för alla invånare i Eskilstuna. Det gäller även personer som inte behärskar det svenska språket. Kommunen strävar efter att nå alla invånare med lättillgänglig information i olika former och sammanhang. Användning av det svenska språket ska stimuleras som en väg till samhällsetablering, arbete och utbildning.

Interkulturalitet som begrepp

Eskilstuna kommun har tidigare använt begreppet ”integration” för att beskriva de ambitioner och åtgärder riktade till att skapa en samhällsgemenskap med mångfald som grund. Begreppet ”integration” är inte problematiskt så länge det syftar till den praktiska integreringen som resulterar i att en invandrad person så småningom blir delaktig i det svenska samhället via en passande utbildning, självförsörjning genom arbetet, tillgång till ett etablerat socialt nätverk, politisk och medborgerlig delaktighet samt boende på egna villkor.

Nackdelen med ”integration” är att det inte beskriver ett utbyte mellan människor med olika utgångspunkter och referensramar. Interkulturalitet handlar om att, inom ramen för svensk lagstiftning och de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter, mötas på lika villkor och skapa gemensamma utgångspunkter för hur samhället ska utformas och utvecklas. Ett ömsesidigt erkännande är en aktiv handling som kräver att de ojämlika maktförhållandena mellan ömse sidor om gränsen mellan ”vi” och ”dem” suddas ut och ersätts av öppenhet och hantering av kulturell olikhet genom förståelse av olika kulturella uttryck, inklusive sina egna.

I motsats till ”integration” som underförstått skulle leda till att invandrade personer skulle bli ”svenskar” enligt den föråldrade bilden av vad som uppfattas som svenskt, står ”interkulturalitet” snarare för en dynamik i samspel med många olika jämbördiga kompetenser. På det sättet skapas på sikt en känsla av lokal förankring hos alla inblandade och en vilja att tillföra sitt närsamhälle. Interkulturalitet med respekt för varje enskild individs egen identitet, lyhördhet för dennes unika historia samt samhällets krav och förväntningar på individens inneboende potential skapar

stolta eskilstunabor oavsett vilken hembygd i världen som ursprungligen kallades ”hem”.

En ytterligare nackdel med begreppet ”integration” är att det endast åsyftar etnisk och religiös bakgrund. Det finns dock många andra roller i samhället där etnisk och religiös tillhörighet helt saknar betydelse och där det svenska samhällets ramar är mycket viktigare. Människors etniska och religiösa identitet hamnar också ofta i skugga inför andra identiteter som kan ha mycket större betydelse i vardagen, till exempel kön, ålder, klasstillhörighet eller yrkesroll.

Att välja mellan att bejaka sin etniska eller religiösa identitet eller tona ner den, kanske till förmån för en annan identitet, måste handla om varje individs självklara rättighet att forma sitt liv på egna villkor och utifrån egna önskemål. Ett nytt slags social rörlighet då individer kan förflytta sig mellan olika grupper och identiteter förutsätter att samhället erbjuder en ny gemenskap och erkännande och ger förutsättningar för att både individerna och samhället ska kunna växa och utvecklas. Ett interkulturellt synsätt handlar alltså inte om en etnisk eller religiös kultur. Det handlar om en variationsrik kultur som aktivt formas och omformas i samspel och samförstånd med alla inblandade.

Målbild – ett interkulturellt Eskilstuna

Ett interkulturellt Eskilstuna ska vila på fem gemensamma grundvärderingar, centrala värden, som alla kvinnor och män, flickor och pojkar oavsett social, etnisk eller kulturell bakgrund kontinuerligt förmedlas, förmedlar och bygger en kollektiv identitet kring. Ett behov av en kollektiv identitet – en gemensam identifikation – tillgodoses genom ett gemensamt ansvar för samhällets centrala värden som är viktiga både för de enskilda individernas skull och för Sveriges och Eskilstunas sociala hållbarhet och tillväxt. Dessa fem centrala värden är:

1. **Demokrati.** Allas lika värde är demokratins grundval. I ett interkulturellt Eskilstuna som är fritt från diskriminering och föreställningar som missgynnar, kränker och begränsar individens handlingsutrymme behandlas alla lika och ges valmöjligheter inom alla delar av samhällslivet. Ett interkulturellt Eskilstuna åstadkommer ”alla människors lika värde” när det handlar om frågor som rör fördelning av politisk, ekonomisk och social makt. En god samhällsutveckling är alla delaktiga i och medansvariga för. Den kännetecknas av ömsesidig respekt för olikheter inom de gränser som följer av våra grundläggande demokratiska värderingar. Varje individ har tillgång till alla politiska och medborgerliga rättigheter och bidrar själv till att skapa goda förutsättningar för sin egen och andras delaktighet, engagemang och inflytande.
2. **Jämställdhet.** Ett interkulturellt Eskilstuna arbetar aktivt med att uppnå det politiska målet för jämställdheten i Sverige om att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Jämställdhetsfrågan med betoning på jämn fördelning av makt och inflytande mellan kvinnor och

- män, ekonomisk jämställdhet, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet samt arbete mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld hålls ständigt levande och följs upp på alla de nivåer som Eskilstuna kommun som organisation har inflytande över.
3. **Delaktighet på arbetsmarknaden.** I ett interkulturellt Eskilstuna skapas förutsättningar för allas delaktighet på den svenska arbetsmarknaden. Detta har resulterat i självförsörjning och förbättrade socioekonomiska positioner för varje kvinna och man. Livet på egna villkor och en positiv jaguppfattning förutsätter egen ekonomi och självförsörjning. Ett interkulturellt Eskilstuna har utvecklat samhälls- och arbetskultur där erfarenheterna och kompetensen hos vår befolkning tas till vara i samhällets sociala och ekonomiska utveckling.
  4. **Individens rätt att själv få välja sitt liv och sin identitet.** I ett interkulturellt Eskilstuna har alla kvinnor och män, flickor och pojkar, oavsett kön, etnisk bakgrund, ålder, funktionsförmåga, könsuttryck, sexuell läggning eller religion samma möjligheter till utbildning, arbete och bostadskarriär utifrån egna önskemål och individuella förutsättningar. Alla strukturer som kan begränsa individens egna val och möjligheter såsom familjenätverk, kulturella hänsyn, strukturell rasism och diskriminering samt samhällets förutfattade föreställningar om andras tillhörighet motarbetas genom en gemensam kraftsamling och stöd till berörda individer.
  5. **Barns perspektiv.** Eskilstuna beaktar barnrättsperspektivet och barns lika värde, enligt FN:s konvention om barnets rättigheter, i alla beslut som berör barn och unga. Kunskap om barnkonventionen ska finnas i alla nämnder och förvaltningar och barnkonsekvensanalyser ska genomföras som rutin i samtliga ärenden som på något sätt kan komma att påverka barn och unga. Ett interkulturellt Eskilstuna beaktar barns perspektiv och tillgodoser flickors och pojkars behov. Den interkulturella skolan och förskolan arbetar aktivt och systematiskt med värdegrundsfrågorna. Skolan och förskolan tillhör de allra viktigaste samhällsarenorna för socialisering av respektfulla och empatiska individer som vid generationsskifte och övertagande av ansvaret för samhället också säkrar det interkulturella Eskilstunas fortlevnad.
  6. **Svenska språket.** Tillgång till svenska språket är en viktig del i det interkulturella arbetet. Det bidrar till att bygga broar mellan människor men det svenska språket är också en nödvändighet och en tillgång för individen för att kunna komma in i och bli delaktig i samhället.

Handlingsvägar

Ett interkulturellt Eskilstuna behöver en bred kraftsamling inom alla geografiska områden som Eskilstuna är en del av, det vill säga kommunen som plats, Södermanlands län, Sverige, Europa och världen. Därför är det av största vikt att fortsätta med samarbeten och nätverk inom ramen för exempelvis ECCAR (Europeiska koalitionen av städer mot rasism) där Eskilstuna samarbetar med

kommuner som har liknande befolkningssammansättning och utmaningar som vi. I ECCAR:s samarbete är diskrimineringsfrågan i fokus. Vardagsrasism och strukturell diskriminering synliggörs och åtgärdas genom 10-punktsprogrammet som tagits fram i samverkan med alla inblandade kommuner och så småningom omsätts i praktiken.

Ett annat samarbete sker inom ramen för UNESCO/LUCS (Lokalt Unesco-center i Samverkan). Det fokuserar på att skapa en mötesplats för erfarenhetutbyte mellan forskning, offentlig sektor och det civila samhället. UNESCO/LUCS startade i samarbete med Botkyrka kommun, Malmö stad samt Eskilstuna kommun. Centret invigs våren 2014 och är tänkt att fungera som en arena med kommuner, organisationer och forskare där olika interkulturella samhällsutmaningar får teoretiska och praktiska lösningar som bidrar till en utveckling av det interkulturella samhället. UNESCO/LUCS har identifierat två områden att ägna särskild tyngd åt:

1. Social jämlikhet och sammanhållning i ett samhälle med en religiöst och etniskt blandad befolkning.
2. Platsidentitet och interkulturell kommunikation.

Alla inblandade kommuner har valt varsin pilot att särskilt arbeta med inledningsvis. För Eskilstuna kommuns del handlar det om att utveckla interkulturell/interreligiös dialog.

En verksamhet som Eskilstuna kommun fortsätter arbeta med handlar om flyktingguide/språkvän - verksamheten. Med hjälp av ekonomiska medel från länsstyrelsen, ett starkt engagemang från frivilliga krafter samt en riktad marknadsföringskampanj har 150 matchningar gjorts på några månader under 2013. Tillsammans med de tidigare matchningarna finns det idag sammanlagt 260 matchade personer/familjer. Målet med det fortsatta arbetet är att utöka antalet matchningar med 200 om året. Flyktingguide/språkvän bidrar till att nyanlända får en tillgång till sitt första etablerade sociala nätverk och få snabbare inblick i det svenska samhället via informella kontakter. Det handlar också om ett ömsesidigt relationsutbyte som ökar kunskap och förståelse om varandra och om samhället. Eskilstuna kommun har också samordningsansvaret för utveckling av flyktingguide i alla sörmländska kommuner.

Strategins handlingsvägar ska konkretiseras inom ramarna för det ordinarie styrsystemet på både kommunövergripande och på enskilda nämnders- och bolagsstyrelsers nivå.

1. Antidiskriminering

Målet med insatsen: Fram till 2018 ska Eskilstuna kommun ha säkerställt att alla verksamheter arbetar för att diskriminering inte förekommer inom organisationen, vare sig vid rekryteringar eller på arbetsplatser samt att likvärdig verksamhet, service och bemötande kan garanteras för alla oavsett kön, ålder,

funktionsnedsättning, etnicitet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och könsöverskridande identitet eller uttryck.

Arbetsätt:

- Stödja och samarbeta med Diskrimineringsbyrån Humanitas.
- Genomföra insatser för att säkra hela rekryteringskedjan, karriärmöjligheterna och löneutvecklingen från diskriminerande inslag eller begränsningar på grund av kön samt social och etnisk bakgrund.
- Regelbundet kartlägga det egna arbetet mot diskriminering och kränkningar och för värderingar som värnar allas lika värde.
- Främja ett öppet och inkluderande klimat på kommunens arbetsplatser genom att stödja nätverk startade utifrån diskrimineringsgrunderna.
- Tillgodose personalens behov av stöd för att arbeta med och uppmärksamma bemötande och förhållningssätt i mötet med eskilstunaborna.
- Arbeta med kompetensutveckling inom området diskriminering inom alla verksamheter som direkt eller indirekt kommer i kontakt med brukare, kunder, elever, hyresgäster liksom medborgare i övrigt.
- Arbeta målinriktat med värdegrundsfrågor i skolan och i förskolan.
- Driva en bostadsförmedling med tydliga och transparanta regler för förmedling av bostäder.
- Arbeta aktivt för mångfald och mot diskriminering inom kultur- och fritidsområdet både i representation och i utbud, så att det är tillgängligt för alla kommunens invånare, oavsett kön och bakgrund.
- Omsätta ECCAR:s 10-punktsprogram mot diskriminering och rasism i praktiken där det bland annat ingår att ta fram konkreta indikatorer att kunna mäta arbetet för att motverka diskriminering.
- Aktivt arbeta med kontinuerlig utbildning/fortbildning i FN:s barnkonvention för att stärka förståelsen om barns lika värde.

2. Bemötande och service till medborgarna

Målet med insatsen: Alla kommunala funktioner som erbjuder tjänster och service till medborgarna samt alla externa aktörer och företag som utför tjänster på kommunens uppdrag ska präglas av ett bemötande på lika villkor och ett interkulturellt förhållningssätt. Alla anställda i Eskilstuna kommunkoncern ska ha kunskap om interkulturella förhållningssätt och kulturkompetens utifrån verksamhetsspecifika behov.

Arbetsätt:

- I samverkan med Västerås stad och Mälardalens högskola och inom ramen för Samhällskontraktet fortsätta utvecklingen av konceptet ”bra bemötande” som ett av Eskilstuna kommuns varumärken.
- Arbeta attitydpåverkande bland kommunens förtroendevalda, chefer och medarbetare i form av föreläsningar, workshops, seminarier, teaterföreläsningar och utbildningar.

- I samverkan med Mälardalens högskola arbeta fram forskningscirklar på temat interkulturell/interreligiös kommunikation med rektorer som målgrupp.
- I samverkan med Mälardalens högskola och/eller andra forskningscentra inom ramen för UNESCO/LUCS arbeta fram utbildningsmaterial för riktade verksamheter inom kommunen.
- Lyfta fram språk- och kulturkompetens vid rekrytering och anställning.
- Ta till vara språkkompetens som finns bland personal inom äldreomsorgen på äldreboenden och hemtjänst för att ge brukarna möjlighet att kommunicera på sitt modersmål.
- Ta till vara språk- och kulturkompetens som finns bland kommunens personal och medborgare i planering och utförande av tjänsteutbud, ferierekrytering och besöksnäring.
- Främja flerspråkighet bland personal som kommer i direkt kontakt med medborgarna.
- Stimulera inläring av det svenska språket genom att erbjuda olika former av språkstimulans.

3. Interkulturell kommunikation

Målet med insatsen: All kommunal samhällsinformation ska på ett mer effektivt och ett lättbegripligt sätt nå ut till våra medborgare. Riktlinjer för språkanvändning i Eskilstuna kommun (2010:394) bygger på från kommunens skyldigheter utifrån språklagen, lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk samt förvaltningslagen. Tydlig och tillgänglig information är en del i kommunens demokratiuppdrag.

Arbetsätt:

- Arbeta aktivt med att stötta förvaltningar och bolag och möjliggöra möten mellan kommunens verksamheter och individer och grupper i behov av kommunal information.
- Normkritiskt granska texter och bilder som förmedlas till kommunens medborgare om en till synes neutral information döljer normer och informella maktstrukturer.
- Se till att relevant information utifrån språk eller kulturtillhörighet finns på kommunens hemsida. Exempelvis vilka språkkompetenser som finns bland personal på respektive äldreboende eller vilka tider som badhuset har öppet endast för kvinnor.
- Utarbeta en modell att nå ut till så många som möjligt på kortast möjliga tid vid akuta händelser.
- Göra en kartläggning av vilka språkgrupper som bor inom vissa bostadsområden samt eventuellt identifiera kontaktpersoner för att kunna nå fler i den gruppen med relevant information.

4. Demokrati och samverkan med det civila samhället

Målet med insatsen: Alla kvinnor och män, flickor och pojkar oavsett bakgrund ska känna tillit och förtroende för kommunen samt känna sig delaktiga i samhällets demokratiska processer.

Arbetsätt:

- Arbeta aktivt med att skapa fler och utveckla befintliga mötesplatser tillsammans med externa aktörer som till exempel invandrar- och intresseföreningar.
- Fortsätta utveckla flyktingguide/språkvän- verksamheten med målet om 500 nya matchningar per år enligt beslut om flyktingguider i Årsplan 2015..
- Fortsätta initiera och utveckla kulturutbud så att det samtidigt leder till en ökad förståelse av det interkulturella synsättet i Eskilstuna.
- Utveckla kommunens information till medborgarna på ett sätt som främjar deras politiska och medborgerliga inflytande.
- Fortsätta med att informera om trygghetsarbete i Eskilstuna kommun samt att åtgärda de som kan upplevas som otryggt bland medborgarna.
- Fortsätta genomföra insatser för att öka valdeltagande.
- Utveckla interkulturell/interreligiös dialog med representanter för det civila samhället och olika trossamfund.
- Genomföra insatser i alla nämnder och bolagsstyrelser för att stödja förtroendevalda och medarbetare att utveckla förutsättningar för en respektfull och ömsesidig dialog med medborgare.

5. Boende

Målet med insatsen: Alla kvinnor och män väljer boende på egna villkor och har möjligheten att välja boendeform utifrån egna prioriteringar och ekonomiska förutsättningar.

Arbetsätt:

- Eftersträva en blandad bebyggelse genom att möjliggöra olika upplåtelseformer i form av hyres- eller bostadsrätt alternativt enskilt ägd villa.
- Göra alla stadsdelar mer attraktiva för inflyttning eller besök utifrån.
- Samverka med andra fastighetsägare och bostadsföretag i Eskilstuna för att skapa samsyn angående villkoren för att få bostad i Eskilstuna.
- Fortsätta med uppsökande arbete till nyinflyttade i stadsdelen för att kunna informera om boenden, föreningsliv och mötesplatser på flera språk och på olika sätt.
- Se till att dialogen med de boende får en central plats i all översiktlig planering.
- Inrätta en kommunal bostadsförmedling

6. Arbete, utbildning och kompetensförsörjning

Målet med insatsen: Alla kvinnor och män, flickor och pojkar ska ges samma förutsättningar och möjligheter till utbildning och inträde på arbetsmarknaden på lika villkor.

Arbetsätt:

- Stimulera entreprenörskap bland alla kvinnor och män oavsett social eller etnisk bakgrund.
- Fortsätta erbjuda kvalitativ svenskundervisning och stärka den lagstadgade samhällsinformation som bedrivs på svenska för invandrare (sfi).
- Göra en särskild satsning för invandrade kvinnor med låg utbildningsnivå i form av grundläggande gymnasieutbildning.
- Genomföra insatser för att fler av Eskilstunas förskolor och skolor ska utveckla en interkulturell pedagogik och ett interkulturellt ledarskap.
- Initiera och upprätthålla en samverkan mellan näringslivets och offentliga verksamheters personalbehov och kompetent arbetskraft för bättre matchning.

Genomförande och ansvar

Kommunstyrelsen har det yttersta ansvaret för att skapa ett interkulturellt Eskilstuna. Kommunledningskontoret leder det övergripande arbetet med strategin och ansvarar även för den delen av det operativa ansvaret som utförs på kontoret. Förvaltningar och bolag ansvarar för genomförandet inom sina respektive verksamhetsområden och att uppföljning årligen sker i delårs- och helårsrapporter. Respektive förvaltningschefer och bolagsdirektörer ansvarar också för att identifiera vilka tjänstemän som är nyckelpersoner för att nå strategins mål. Dessa nyckelpersoner bildar ett nätverk för att samverka över förvaltnings- och bolagsgränser och säkerställa en helhetssyn. Kommunens integrationsstrateg föreslås bli sammankallande för nätverket som träffas kontinuerligt.